

## ความเป็นมาของโครงการ

การสูบบุหรี่เป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งที่พบเห็นได้ในทุกสังคมตั้งแต่วัยรุ่นตอนกลางเป็นต้นไปจนถึงวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุ พฤติกรรมของการสูบบุหรี่ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากวัยรุ่น เนื่องจากเป็นวัยอยากรู้ อยากรลอง และเป็นวัยที่สร้างตัวตนจากการเลียนแบบผู้อื่นโดยเฉพาะในกลุ่มเพื่อนซึ่งจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมของการเสพติดบุหรี่เป็นนิสัยและต่อเนื่องไปยังวัยผู้ใหญ่และวัยสูงอายุได้

การสูบบุหรี่มีผลทำลายสุขภาพทั้งผู้สูบเองและคนรอบข้าง แม้รัฐบาลและหน่วยงานเอกชนจะร่วมมือกันรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่โดยเน้นให้เห็นพิษภัยของการสูบบุหรี่ เช่น ก่อเกิดโรคถุงลมโป่งพอง มะเร็งปอด โรคหัวใจและหัวใจวาย โรคหลอดเลือดแดงอุดตัน เป็นต้น แต่จำนวนตัวเลขผู้สูบบุหรี่ในสังคมไทยยังคงสูง จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548) พบว่า ประชาชนไทยสูบบุหรี่มากกว่า 11 ล้านคนและพบผู้สูบบุหรี่รายใหม่ที่เป็นเยาวชนปีละ 200,000 คน ในจำนวนนี้เป็น วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 18 ปี เกือบหนึ่งแสนคน และอายุต่ำกว่า 24 ปี มีถึงหนึ่งล้านห้าแสนกว่าคน (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2548) ที่น่าสนใจคืองานวิจัยหลายชิ้น พบว่า การสูบบุหรี่ของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการติดยาเสพติดชนิดอื่น จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่สูบบุหรี่มีโอกาสดื่มเหล้ามากกว่าผู้ไม่สูบบุหรี่ถึง 3.5 เท่า เทียบกับค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.2 เท่า เคยมีเพศสัมพันธ์มากกว่า 3.7 เท่า เล่นการพนันมากกว่า 3.3 เท่า และใช้ยาเสพติดอื่น ๆ มากกว่า 16 เท่า (สำนักเอแบคโพลล์, 2549) จะเห็นได้ว่าการสูบบุหรี่นอกจากจะส่งผลร้ายต่อสุขภาพได้มากมายแล้ว ยังนำมาซึ่งการเสพติดชนิดอื่น ๆ รวมด้วยซึ่งจะส่งผลให้เยาวชนมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว การศึกษาของศูนย์วิจัยกสิกรไทย รายงานว่า การเจ็บป่วยด้วยโรคจากการสูบบุหรี่เป็นภาระโรคอันดับที่ 2 ของคนไทยรองจากโรคเอดส์และคนไทยต้องเสียชีวิตด้วยโรคจากบุหรี่ปีละ 52,000 คนต่อปี นอกจากนี้คาดว่ายังมีผู้ที่ต้องเข้ารับการรักษาด้วยโรคที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการสูบบุหรี่ถึงปีละ 100,000 คน หากรัฐบาลจะต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเพียงคนละ 10,000 บาทต่อปีซึ่งน้อยกว่าความเป็นจริงมาก รัฐบาลจะต้องจ่ายเงินถึง 1,000 ล้านบาทในแต่ละปี นอกจากนี้ยังต้องสูญเสียแรงงานจากความเจ็บป่วย การด้อยคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่มีปัญหาสุขภาพเนื่องจากพิษภัยของบุหรี่ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2551)

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล ก่อตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีและเป็นศูนย์การศึกษาในภาคเหนือที่มีศักยภาพสูงในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพโดยเฉพาะในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมี 10 สำนักวิชาและ 5 ศูนย์วิชาการที่เปิดสอนทั้งสาขาวิชาการและวิชาชีพ ดังนั้น การพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่มีความสำคัญต่อการเอื้อให้ประชาคมของมหาวิทยาลัยมีสุขภาพดี มีบุคลิกภาพที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมและเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อประเทศชาติ

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ เป็นสำนักวิชาหนึ่งในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่มุ่งผลิตบุคลากรทางการพยาบาลโดยเน้นการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันความเจ็บป่วยของชุมชน จึงได้ตระหนักถึงพิษภัยของการสูบบุหรี่และเล็งเห็นความจำเป็นในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอันเกิดจากพิษบุหรี่ของประชาคมในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง โดยสำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ได้ร่วมมือกับเครือข่ายพยาบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่แห่งประเทศไทยในการเป็นแกนนำพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่ต้นแบบโดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมและการชี้แนะของประชาคมในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเองเพื่อมุ่งสู่การเป็นสถาบันต้นแบบด้านปลอดบุหรี่และเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการผลิตพยาบาลให้มีศักยภาพในการควบคุมยาสูบต่อไป ในกรณีนี้สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์จึงต้องการได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่และการสัมผัสควันบุหรี่มือสองของประชาคมในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่ต้นแบบต่อไป

## วัตถุประสงค์

1. ศึกษาอุบัติการณ์ของการสูบบุหรี่และการสัมผัสควันบุหรี่มือสองของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
2. ศึกษาการรับรู้อันตรายจากการสัมผัสควันบุหรี่มือสองของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
3. ศึกษา พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
4. ศึกษาประสบการณ์ของการเลิกสูบบุหรี่ของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
5. ศึกษาความคิดเห็นต่อโครงการมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่ของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการวิจัยในเรื่องนี้จะให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ อุบัติการณ์ พฤติกรรมการสูบบุหรี่และการสัมผัสควันบุหรี่มือสองของประชาคมในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงในภาพรวมซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่นำไปสู่การวิเคราะห์และร่วมหาแนวทางในการพัฒนามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเป็นมหาวิทยาลัยปลอดบุหรี่ต้นแบบซึ่งจะช่วยให้ประชาคมในมหาวิทยาลัยปลอดภัยจากการสัมผัสพิษของบุหรี่ จึงเป็นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันความเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากพิษภัยของบุหรี่และเป็นการสร้างสุขนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพและเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชนโดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาซึ่งจะเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

## เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2548). ผลการสำรวจพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของประชากรไทย พ.ศ. 2548
2. มุลินธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ (2548). สถิติสำคัญ การสูบบุหรี่ของคนไทย
3. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2551). วันงดสูบบุหรี่โลก'50: มหกรรมฟุตบอลโลก...กระตุ้นการสูบบุหรี่เพิ่ม.

### Available

4. สำนักเอแบคโพลล์. ทัศนคติการใช้สิ่งเสพติดในกลุ่มวัยรุ่น

[www.abapoll.au.edu/seminar/special/main2550.html](http://www.abapoll.au.edu/seminar/special/main2550.html) วันที่ 15 พฤษภาคม 2549